

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. Secunda pars verioris sententiæ probatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

Respondeo negato diuinitus concursu diuino ad non agendum, eo vero non minus quàm antea exhibito ad agendum, manere quidem omnia principia agendi, quæ antea, cum libertas exercebatur: cæterum nihil falsius, quàm eandemmet actionem manere, eius non perseverante libertate. Ratio est, quia cum actio libera, de qua disputamus, connexa sit iuxta dicta superius cum potentia non agendi, atque impossibilis cum concursu Dei determinato ad vnum, in euentu quidem argumenti manebunt principia agendi eademmet, quæ antea: non tamen ad eandem actionem, sed ad aliam essentialiter diuersam, quæ nimirum potentiam non agendi essentialiter non respiciat, neque impossibilis cum concursu Dei determinato ad vnum.

18 Argumentaberis quartò: libertas contrarietatis non est essentialis actioni productiue amoris liberi: ergo nec libertas contradictionis. Antecedens communiter concedi solet, & probatur: si enim actio productiua essentialiter respiceret potentiam proximam odio habendi, sicut requiritur ad libertatem contrarietatis essentiali, sanè eodem iure omnem aliam potentiam proximam voluntatis essentialiter respiceret; ac proinde actio productiua amoris Dei, v.g. connotaret essentialiter potentiam proximam non solum odio Deum habendi, verumetiam amandi proximum, eique actu misericordiæ subueniendi, & iustitiæ actu ei ius suum tribuendi, item audiendi, videndi, adorandi, &c. si quid possibile est, contingat hominem ad hos omnes actus proximè expeditum esse: atqui actionem productiuam amoris Dei connotare essentialiter potentiam proximam ad tot actus, aliosque plures ridiculum est.

19 Confirmatur, & declaratur: actio productiua amoris per accedens coniungitur cum potentia odio habendi: haud fecus ac actio terminata ad actum iustitiæ per accedens concurret cum potentia proximè productiua actus temperantiæ, aut alterius virtutis: ergo similiter actio productiua amoris per accedens iungitur cum potentia non amandi; ac proinde, &c. Antecedens ab aduersariis non negatur, & ex dictis constat. Consequentia tamen negatur à P. Hurtado disp. 15, de anima sect. 6. quia, inquit, libertas contradictionis est potestas ad amorem, & puram eius omissionem; huiusmodi autem potestas non est multiplex, sed vna tantum; eo quod vno, & non multiplici actu, siue decreto velit Deus concurrere cum voluntate creata ad amandum, & non amandum: is enim concursus est indifferens, neutriquam verò talis esset, sed potius determinatus, si indiuisibiliter non esset ad agendum, & non agendum: quare actio productiua amoris respicit essentialiter potentiam proximam amandi, & non amandi, utpote omnino eandem, & consequenter libera quoad exercitium est: hæc autem ratio non militat in libertate quoad speciem, potestas enim amandi, & odio habendi, cum duos actus posituios respiciat realiter duplex est, & duplici volitione indifferens, altera odium, altera amorem respiciente completur. Hæc tamen solutio non satisfacit: superius enim probatum manet, potentiam proximam amandi, & potentiam proximam non amandi, siue non agendi realiter distinctas, ac separabiles esse. Deinde si libertas contradictionis non esset ad amorem, & puram eius omissionem, sed ad duos actus posituios, videlicet ad amandum, & nolendum amare; par eius & libertatis quoad speciem in omnibus ratio esset, ut Hurtadus ubi supra fatetur: at in creatis ita se habet libertas contradictionis, nullamque omissionem puram respicit, aut potest. Præterea, quæ minus differunt, duo decreta terminant, videlicet amor, & odium:

R. P. Richardi Lyncei, *Philosoph. Tom. III.*

igitur quæ magis differunt, nimirum amor, & carentia, siue omissio amoris duo decreta diuina terminabunt: atque adeò falsum est, Deum offerre concursum ad amandum, non nisi vnico, ac virtualiter indiuisibili decreto. Hoc argumentum hætenus fuscè propositum, atque confirmatum, est omnium, quæ aduersus nos fieri possunt, optimum: cæterum illud adeò fregimus cap. præcedenti, ut iam paruam, aut nullam difficultatem faceere posse videatur. Alia argumenta, quia minoris momenti, & sponte sua soluta facilia, consulo prætermittimus.

CAPUT IV.

Secunda pars verioris sententia probatur.

20 **A**Tqui in primis quod, uti in ea asseruimus, libertas esse possit in alio saltem ordine rerum actioni conseruatiue amoris, verbi gratia, omnino essentialis, haud est difficile probatu ex dictis supra. Cui enim tali actioni repugnet dependentia essentialis ab indifferentia proxima voluntatis in actu primo, siue à potestate proxima agendi, & non agendi? Talis autem dependentia necessariò coheret cum libertate essentiali. Quæ autem argumenta confici possunt aduersus possibilitatem actionis conseruatiue essentialiter liberæ, iis factum est satis in simili toto cap. præcedenti. Porro autem actionem omnem conseruatiuam liberam de facto existentem gaudere libertate accidentali, & partim extrinseca, uti in eadem secunda nostræ, ac verioris sententiæ parte statuimus, suadetur primò hunc in modum. Actio conseruatiua amoris liberi de facto existens, qualiscunque sit, per seipsum essentialiter durat, cum vel realiter indistincta sit à duratione amoris, quem producit, vel certè cum ea essentialiter connectatur: igitur esto per relationem coexistentiæ cum indifferentia voluntatis sibi partim intrinsecam, partim extrinsecam libera sit, non propterea per aliquid natura posterius libera denominabitur, ut intuenti constabit: igitur non est, cur libertas ei partim extrinsecus, partim intrinsecus non adueniat: saltem ne in illa absque necessitate multiplicentur respectus essentialis: alter nimirum ad voluntatem, alter ad eius indifferentiam proximam. Hæc postrema consequentia suadetur, quia si libertas non posset tali actioni partim intrinsecus, partim extrinsecus aduenire, maximè quia aliàs per aliquid natura posterius ei conueniret: at quòd hoc non sequeretur, proximè supra manet ostensum. Rursus secundò principaliter probatur libertas partim intrinseca, partim extrinseca actionis conseruatiue amoris de facto existentis, quia quæ opponi possunt aduersus eam argumenta faciliem habere solutionem, ut iam iam ostendo.

17 Obicies primò: actio conseruatiua amoris Dei, verbi gratia, de facto existens est essentialiter impossibilis cum actu eam efficaciter imperante, ac proinde cum quouis alio principio necessitante, cum vnus maior, quàm alterius ratio non sit: ergo est essentialiter libera. Antecedens perspicuum est: quia alioqui sequeretur, eandem actionem esse liberam, ac simul necessariam proximè, & formaliter: voluntas enim pro eodem signo naturæ potest esse proximè indifferens ad conseruandum amorem Dei, vel eius omissionem veluti ponendā, necnò etiā ad imperandam, vel non imperandā conseruationem præfati amoris. Demus ergo eā imperare efficaciter conseruationem amoris, sanè talis actio conseruatiua amoris erit quidē necess-

M m

laria

faria propter imperium efficax eam antecedens, & cum ea conexum, ac simul etiam libera formaliter: ea enim actio oritur à voluntate ad eam, vel eius omissionem proximè indifferenti. Vt igitur hoc inconueniens, ac terminorum contradictio euitetur, dicendum est, indifferentiam proximam voluntatis esse ad actionem conseruationem amoris essentialiter impossibilem cum imperio efficaci, & quouis alio principio necessitante, ac proinde essentialiter diuersam ab ea, quæ imperatur efficaciter: quo fit, vt conseruatio amoris efficaciter imperata tantum necessaria sit, non vero libera; eo quod indifferentia voluntatis in actu primo nõ respiciat, ab eave protueniat, nec etiã ab ea respiciatur.

22

Hypothesis autem argumenti suadetur: quia voluntas simul cognoscere potest bonitatè obiecti, & etiam bonitatè ipsius amoris vt conseruandi, siue quod perinde est, conseruationis amoris. Cur ergo pro eodem signo, quo est proximè potens ad amandum obiectum pro sequenti instanti, non possit etiã proximè amare, & efficaciter imperare ipsam amoris conseruationem pro sequenti instanti; aut, si malit, ab his actibus superfedere? Rursus: si non posset voluntas pro eodè instanti naturæ duplicem illam indifferentiam proximam habere, maximè quia eius indifferentia proxima ad conseruandum, vel non conseruandum amorem obiecti intrinsecè includit carentiã imperij efficacis, & cuiusuis alterius principij ad amoris cõseruationem necessitante: vnde quouique voluntas ponat carentiam imperij efficacis non poterit esse proximè indifferens ad conseruandum, vel non conseruandum amorem: hac ratio nullius momenti est: indifferentia enim proxima voluntatis ad conseruandum, vel non conseruandum amorem non constituitur per carentiam odij, quamuis efficax odium necessario inferat carentiam amoris, & actionis conseruatiuæ ad eum terminatæ, & cum ea connexionem antecedentem habeat: ergo similiter carentia imperij efficacis non constituit intrinsecè indifferentiam proximam voluntatis ad conseruandum, vel non conseruandum amorem; tamen si conseruatione amoris necessario inferat imperium, & cum ea connexionem antecedentem sortiatur. Antecedens vero, ex quo hac consequentia legitime sequitur, perspicuum est: aliàs enim cum voluntas est libera quoad speciem, atque in eodem instanti reali proximè indifferens ad amoris conseruationem, vel puram eius omissionem, odiumque etiam conseruandum, aut ponendam eius omissionem; in primis carentia amoris esset simul libera, & necessaria, vt suprà arguebamus; libera, ob indifferentiam proximam voluntatis ad amorem conseruandum, vel non conseruandum, necessaria, quia ex principio aliquo antecedenti, & secum connexo, videlicet odio inferretur. Rursus carentia illa amoris, eiusque non conseruatio esset prior, & posterior odio, esset posterior natura, quàm odium, quia ex illo inferretur; esset eo prior natura, quia indifferentia proxima voluntatis ad odium, vel eius amissionem constituitur per carentiam amoris; hac ergo non minus, quàm indifferentia illa odium natura antenertit: eadem ratione inferri posset, carentiam amoris, & carentiam etiam odij pro instanti, quo amor & odium possunt conseruari, mutuo se antecedere, & subsequi naturæ ordine.

23

Respondeo fieri non posse, vt voluntas pro eodem naturæ signo duplicem illam indifferentiam habeat ob rationem numero superiori insinuatam. Ad primam probationem oppositam dicendũ est, indifferentiam proximam voluntatis ad amorem Dei conseruandum, vel non conseruandum præter cognitionem indifferentem aliã insuper requirere, cum in sensu composito eius cognitionis non indifferens, sed necessitata

esset possit vi physicæ prædeterminationis, aut alienius decreti diuini: quare licet pro eodem signo naturæ contingat, voluntatem cognoscere indifferenter bonitatem obiecti, & bonitatè ipsius amoris vt conseruandi; non propterea ad vtrumque libere amandum tunc indifferens erit: idcirco autem eius indifferentia pro eo signo proximè compleri potest ad imperium efficax cõseruationis amoris, non vero ad ipsam amoris conseruationem, etsi adsit cognitio ad vtrumque sufficiens, quoniam tunc intelligitur carentia omnis principij necessitante ad imperium, non vero omnis necessitante ad amorem ipsum directè cõseruandum. Ad secundam probationem oppositam dicendum est, in primis nullam eius vim esse, si voluntas creata purè omittere nequit, vt nequire probabilius est. Deinde admissã etiam possibilitate puræ omissionis negari nequit, latum esse discrimen inter imperium efficax, & odium, vel amorem: impedimentum enim consequens, & quod per ipsum actum tolli potest, ante huius positionem auferri non debet, arque adeo exclusio, siue carentia illius non necessario constituit potentiam pro nam ad actum: amor autem est impedimentũ consequens respectu odij, & è contrã: vnde volũtas non debet constitui proximè potens ad amorem conseruandum, vel non conseruandum per carentiam odij, aut vice versa: sic forma corrumpebat, quia est impedimentum consequens respectu formæ genitæ, & per hanc auferibile non debet intelligi prius destructa, quàm hac producta, nec eius carentia constituit potentiam proximam ad huius productionem. Cæterum imperium efficax est impedimentum antecedens, non vero consequens respectu exercitij potentia libera, aut per illud auferibile: per amorem enim auferri non potest, cum hic sit eius effectus, illudque supponat: per carentiam etiã amoris auferri nequit, cū hac immediatè tantum auferat id, cui opponitur; amor autem directo, non vero imperio efficaci reflexè opponatur.

24

Obiicies secundò: potentia libera maiori conatu operatur, quàm potentia necessaria, & hac minori: at maior, & minor conatus realiter differunt: ergo conatus potentia libera, & conatus potentia necessaria diuersi sunt: ac proinde, cum conatus potentia in effectum sit eius actio, non poterunt non differre actio potentia libera, & actio potentia necessaria: quo fit, vt actio potentia libera, per quam aliquè actũ producit, aut conseruat, sit essentialiter libera. Maior probatur: potentia libera claudit duplicem potentiam proximam, alteram ad producendum effectum, alteram ad eum omittendũ: potentia verò necessaria non nisi vnã tãtum, videlicet ad operandum: potentia ergo libera duplicè habet inclinationem, alteram ad effectum, alteram ad eius omissionem, cum tamen potentia necessaria in solum effectum inclinetur: conatus ergo potentia libera in effectum vincit eius inclinationem ad omissionem effectus, cum tamen conatus potentia necessaria nullam inclinationem ad oppositum deuincat: ergo conatus potentia libera superat aliquam difficultatem, quam non superat conatus potentia necessaria, ac proinde eo maior, & vehementior est. Respondeo, potentiam liberam non operari maiori conatu, quàm eandem potentiam, cum per accidens necessitatur: siquidem eadem actione, eodemque conatu, quo necessario operatur, ac nullam inclinationem in oppositum superat, posset eam superare, si adesset: quod vero de facto eam non superat, non ex defectu virtutis, aut efficacis in actione prouenit, sed ex defectu materiæ circa quam, & quia non datur inclinatio illa in oppositum, quæ nisi cum potentia proxima ad oppositum non reperitur. Quod si de actione potetie per se necessarie sermo sit, haud inficiat actionem liberã ab ea specificè distingui, idque

idque argumento posito concludit; ceterum ad talem distinctionem satis est, quod actioni libera, qua aliquid conseruatur, aut etiam producit, essentialia sit, quod possit esse libera, non vero quod actu sit libera.

25

Illud silentio praetermittere non possum, duo superiora argumenta manifestissime instari in libertate quoad speciem. Demus, voluntatem esse indifferentem proximè ad amandum, vel odio habendum, pro eodemque naturae signo esse indifferentem ad imperandum eodem indiuisibili actu amorem, & carentiam odij, vel ad eiusmodi imperium omittendum: quod si contingat, voluntatem in hoc euentu indiuisibiliter imperasse amorem, & carentiam odij, amor imperatus erit liber quoad speciem, cum proueniat à voluntate proximè indifferenti quoad speciem, erit etiam simul necessarius quoad speciem, cum actus volens efficaciter amorem, & simul nolens efficaciter odium necessitate videatur quoad speciem; atque ita antecedit amorem, vt ex suppositione illius non possit voluntas odisci: qua ratione imperium efficax solius amoris ad eum necessitat quoad exercitium, quia illum antecedit, & ex eius suppositione non potest voluntas non amare. Rursus quilibetatem quoad speciem exercet, à bono, vel malo opposito attrahitur, vel retrahitur, ne hoc obiectum amet; atque adeò maiorem difficultatem superat, quam si liber quoad exercitium esset, vnumque solum obiectum ei amandum, vel non amandum proponeretur. Duo ergo argumenta superiora in libertate contrarietatis infringuntur. Reliqua argumenta, quia minoris momenti, omitto.

C A P V T V.

Tertia pars nostra, ac verioris sententiae probatur.

26

Duo autem in ea adstruimus: alterum est, possibile esse in alio rerum ordine qualitatem amoris, cui libertas sit omnino essentialis, & intrinseca: alterum est de facto omni actui, siue qualitati amoris, v.g. libertatem esse non omnino essentialem, sed partim intrinsecam, partim extrinsecam. Prius autem horum satis constat ex dictis c. praeced. vt enim ibi disputauimus in simili, quae esse potest repugnantia in qualitate amoris essentialiter libera? Quod aduersus eam argumentum, quod urgeat? Posterius autem facillimum probatu ex dictis est: quia, si actio conseruatiua amoris, quamuis modus sit, & entitas respectiua, non tamen respicit essentialiter indifferentiam voluntatis, sicut ad libertatem essentialem oportet; multò minus eum respectum habere poterit ipse amor, cum qualitas absoluta sit. Deinde calor vel ab igne, vel à luce, vel à sole, vel ab alio colore, aliisque innumeris causis valde dissimilibus per dissimiles actiones prouenire potest. Amor igitur à fortiori produci poterit ab eadē voluntate, in quocunque statu sit, & siue indifferens siue determinata sit. Antecedens ex lib. 5. Physicæ constat. Consequentia in aperto est: si namque calor quantūvis imperfectionis sit, à nulla tamen causa determinata essentialiter pender, sed à quacunque in particulari sumpta independens est: sanè amor perfectissimæ, & incorporeæ entitatis, erit independens à quouis statu voluntatis, eiusque indifferentia, vel determinatione, vt vt ab ipsa voluntatis substantia ratione suae vitalitatis saltem ex natura rei dependens sit. Praeterea rationes omnes, quibus actionem non esse essentialiter liberam, aut cum indifferentia voluntatis

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

inseparabiliter connexam ostendebamus, in ipso amoris actu locum habent, vt meditati constabit. Tandem idipsum suaderi potest solutione argumentorum, quae obici possunt in contrarium.

27

Obiicies ergo primò: actus liber, quia liber est, & à necessario diuersus, est obiectum specialis complacentiae diuinæ, cui neuiquam obiceretur, si non liber, sed necessarius esset: at nequit esse obiectum specialis complacentiae Dei, nisi ob perfectionem aliquam sibi intrinsecam: igitur actus liber, quia liber est, & à necessario diuersus, habet perfectionem aliquam sibi intrinsecam, quam non haberet, si necessarius esset: atque adeò actus liber est intrinsece diuersus à necessario. Maior in conspicuo est: actus enim liber, quia talis est, primum meretur; cuius tamen meritorius non esset, si non liber, sed necessarius foret: quod autem pramio dignum est, eo ipso specialem aliquam complacentiam remunerantis terminat: cur enim pramium operanti conferret, nisi eius opus ei placeret? actus igitur merito suae libertatis specialem aliquam complacentiam Dei meretur. Minor autem argumenti suadetur: quia seorsim à perfectione aliqua intrinseca actui libero vt tali, quid illud esse potest, ratione cuius peculiarem complacentiam meretur? Haud enim est entitas actus, cum hac omnino eadem sit, siue actus sit liber, siue necessarius. Haud etiam indifferentia voluntatis in actu primo: hæc enim non magis amabilis est, quam eius determinatio in actu primo, cum Deus vtrunque in diuersis circumstantiis ex a quo velit; & quod caput est, vtraque inuoluit decretum aliquod Dei infinitæ bonitatis, & amabilitatis. Adde etiam quod actus malus, quia liber est, terminat specialem displicentiam Dei: at non ob indifferentiam proximam voluntatis: hæc enim Deo non displicet, sed potius eius decretum aliquid sibi summe gratum inuoluit: ergo nec etiam actus bonus merito indifferentiae in actu primo specialis complacentiae obiectum erit. Tandem id ratione cuius actus liber speciali complacentia diuina dignus est, non est aggregatum ex ipso actu, & indifferentia voluntatis, cum enim quæuis eius aggregati pars speciali illa complacentia digna non sit, & actus liber nihil habeat per se magis amabile, eo quod in actu necessario reperitur, qui fieri potest, vt aggregatum ipsum specialem illam complacentiam mereatur.

28

Verum non est difficile huius argumenti vim multis infringere instantiis: actus namque moraliter bonus si persona per eum operans sancta, ac grata sit, est meritorius de condigno gloriæ, & vltius gratiæ; atque adeò specialis alicuius complacentiae obiectum est, cui non obiceretur, si operans in gratia non esset, sed in peccato esset: at gratia operantis huic soli intrinseca est, eius verò actui extrinseca, & minime vnita: igitur actus est obiectum specialis complacentiæ, qua Deus ad pramium mouetur per aliquid sibi partim intrinsecum, partim extrinsecum, scilicet per suam entitatem, & etiam per gratiam, ac dignitatem operantis: similiter ergo in presenti, &c. Sicut ergo nec sola dignitas, & gratia operantis pramio illo vltioris gratiæ, & gloriæ digna esset, nec sola eius operatio; & tamen complexum vtriusque meritum illud de condigno: obiectumque specialis complacentiæ diuinæ constituit; ita non video, cur aggregatum indifferentiæ voluntatis, & ipsius actionis liberae hanc Deo specialiter placere non efficiat. Eadem instantia proponi potest in peccato habituali peccatum enim praeteritum secundum se pœnam non meretur, & nec Deo displicet, nec hominem ei displicere efficit; & tamen aggregatum vtriusque peccatum

M m 2

habituali